

SUMMARY

In the article the profitability of the institutes of joint investing for the period of 2007-2008 is analyzed. The structures of the investment portfolios of the mutual funds providing their activity during the existence of world financial crisis and scored a success to minimize their clients financial losses are examined. The variant of structure of the investment portfolio is offered, that can be effectively managed in the conditions of the landslide of prices on the fund markets.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналітичний огляд ринку спільного інвестування у 2007 р. – матеріали офіційного сайту Української асоціації інвестиційного бізнесу - www.uaib.com.ua.
2. Аналітичний огляд ринку спільного інвестування у 3 кварталі 2008 р. матеріали офіційного сайту Української асоціації інвестиційного бізнесу - www.uaib.com.ua.
3. Аналітичний звіт про діяльність відкритих ІСІ у 2008 р. <http://office.rupr.org/review.asp?idnl=149> – матеріали офіційного сайту підтримки індивідуального інвестора.
4. Давиденко Т. Середня дохідність ІПФів нині менша, ніж у відсотка. - Київська муніципальна газета "Хрещатик" №123 (3469) від 26 лютого 2009 р.
5. Матеріали сайту www.am.concorde.ua.
6. Матеріали сайту www.art-capital.com.ua.
7. Матеріали сайту www.delta-capital.com.ua.
8. Матеріали сайту www.parex.com.ua.
9. Матеріали сайту www.pif.in.ua.
10. Матеріали сайту www.seb.ua.
11. Річний огляд діяльності відкритих ІСІ в Україні (2007 рік). – матеріали офіційного сайту Української асоціації інвестиційного бізнесу - www.uaib.com.ua.
12. Розвиток ринку спільного інвестування. Аналітичний огляд. - Газета «Цінні папери України» № 19 (511) 22 травня 2008 р.
13. Цыглин А., Цыглин Д. Остатсьє на плаву. - «Інвестгазета» №13 від 18 жовтня 2008 р.
14. Шкарпов О., Руденко В. Чому Український фондовий ринок не підніметься раніше 2010-го. http://investory.com.ua/press-center/survey-4/birzha_soromu

УДК 330.341:330.322(477)

Шара Є.А.,

*старший викладач кафедри економіки підприємства
Східноєвропейський університет економіки і менеджменту*

ОСОБЛИВОСТІ ГАРМОІЗАЦІЇ КАТЕГОРІЙ «ІНВЕСТИЦІЇ» ТА «ІННОВАЦІЇ» В ПРОЦЕСІ АНАЛІТИЧНОЇ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЦЕНТРАЛЬНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Обґрунтовано економічні категорії «інвестиції» та «інновації» та їх гармонізацію. Проаналізовано інвестиційно-інноваційний потенціал Центрального регіону України. Виокремлені основні елементи гармонізації категорій «інвестиції» та «інновації» як елементів системи чинників стабілізації та зростання регіональної економіки.

Ключові слова: *інвестиційно-інноваційний потенціал, інвестиційна стратегія регіонального розвитку, інноваційна активність підприємств, інвестиції, інновації, комплексна методика оцінки інвестиційно-інноваційного потенціалу, економічне зростання*

ВСТУП

У сучасних ринкових умовах та в період економічної нестабільності в державі особливу увагу слід звернути на економічний розвиток регіонів. Оскільки стабілізація економічного зростання держави починається з формування саме економічної політики на регіональному рівні. У цьому випадку необхідно звернути увагу на формування та зміцнення інвестиційно-інноваційного потенціалу кожного регіону.

Реалізація інвестиційно-інноваційного потенціалу регіону розглядається, на сьогоднішній день, як один з ключових напрямків, який здатний стимулювати його економічний розвиток. У цьому випадку оцінка інвестиційно-інноваційного потенціалу дозволяє кількісно визначити резерви економічного розвитку регіону, які приховані в інвестиційній та інноваційній сферах. А це, в свою чергу, може бути відправною точкою для формування регіональної інвестиційної та інноваційної політики, реалізація якої повинна створити умови, що стимулюють інвестиційну та інноваційну діяльність в регіоні, засвоєння його інвестиційно-інноваційного потенціалу й зниження інвестиційно-інноваційних ризиків. Тобто, гармонізація економічних категорій «інвестиції» та «інновації» в економічному просторі є актуальним питанням сьогодення.

Кагоріальні економічні теорії щодо інвестицій та інновацій розглядають їх як економічну систему імпульсів розвитку як на рівні підприємства, так і на рівні держави. Дослідженнями категорії «інвестиції» займалися на макро-, мезо- та мікрорівнях окремо. Так, в макроекономіці інвестиції є частиною витрат, в свою чергу у мікроекономіці інвестиціями вважають створення нового капіталу.

Основні положення щодо визначення категорій «інвестиції» та «інновації» зустрічаються в працях шведського економіста Касела Еклунда [1], російських вчених Морозової Т.Г., Дурдієва Ю.М., Тихонова В.Ф. [1], вітчизняних вчених Кириленко В.І. [2], Павленко І.А. [3].

Проблема оцінки інвестиційно-інноваційного потенціалу регіонів та ефективне його використання є предметом дослідження у працях вітчизняних вчених: Крупки Я.Д., Омельченка А.В., Онищенко В., Пересади А.А., Тараненко Н.О.; російських науковців: Четиркіна Е.М., Тумусова Ф.С. [4, с. 132], Бочарова В.В., Лівшица В.Н.; закордонних теоретиків: Бланка І.А., Бернса В., Бірмана В.С., Кейнса Дж. М. [5, с. 124], Вільямса Я, Гітмана Л.Д. і Джонка М.Д.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою дослідження є проведення аналітичної оцінки інвестиційно-інноваційного потенціалу Центрального регіону за комплексною методикою, визначення резервів підвищення ефективного його використання та обґрунтування пропозицій щодо розробки інвестиційно-інноваційної політики регіону. А також в процесі проведення дослідження визначити особливості гармонізації категорій «інвестиції» та «інновації» як елементів системи чинників економічного зростання як регіону, так і держави.

Для реалізації мети дослідження були поставлені наступні завдання:

- обґрунтувати економічні категорії «інвестиції» та «інновації» та їх гармонізацію.
- проаналізувати інвестиційно-інноваційний потенціал Центрального регіону України.
- виокремити основні елементи гармонізації категорій «інвестиції» та «інновації» як елементів системи чинників стабілізації та зростання регіональної економіки.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Значущість дослідження інвестиційно-інноваційного потенціалу визначається, з однієї сторони, зростанням ролі специфічних активів території, пов'язаних з науково-технічною діяльністю та освітою, інвестиційною діяльністю, а, з іншої сторони, - якісними зрушеннями, які обумовлені диференціацією знань з використання технологій. Інвестиційно-інноваційний потенціал регіону визначає їх подальший розвиток і тому представляє інтерес для формування концепції інвестиційно-інноваційного розвитку регіонів на середньостроковий та довгостроковий періоди. У перспективі будуть розвиватися ті регіони, які будуть не лише використовувати передові технології, а й створювати і залучати під інноваційні проекти інвестиції. Дослідження інвестиційно-інноваційного рейтингу регіонів особливо актуально на сьогоднішній день, оскільки інвестиційно-інноваційний потенціал регіонів реалізується не в повній мірі та присутні негативні тенденції в його використанні.

Необхідно відмітити складність та проблему оцінки інвестиційно-інноваційного потенціалу регіону. Деякі дослідники вважають, що оцінка інвестиційно-інноваційного потенціалу може ґрунтуватися на трьох групах показників, які характеризують загальне інвестиційно-інноваційне середовище регіону, кластерний інвестиційно-інноваційний потенціал, що стимулює конкуренцію в регіоні, зв'язок між різними елементами інвестиційно-інноваційної

сфери. Інші визначають оцінку інвестиційно-інноваційної активності та конкурентоспроможності регіону на основі системи статистичних показників: внутрішні витрати на дослідження та розробки у відсотках до ВВП або ВРП, частка зайнятих дослідженнями та розробками у відсотках до загальної чисельності зайнятих, частка основних фондів досліджень та розробок в загальній їх вартості, витрати на технологічні інновації у відсотках до ВВП або ВРП, частка залучених іноземних інвестицій в інноваційні проекти в загальній їх вартості, частка державного фінансування інноваційної діяльності в обсязі залучених інвестицій. Але, на нашу думку, для більш повної оцінки інвестиційно-інноваційного потенціалу необхідно враховувати всі вище перелічені погляди та проводити аналітичний аналіз по окремих складових інвестиційно-інноваційного потенціалу регіону. Для цього необхідно проаналізувати окремі складові і в цьому випадку можна визначити ефективність використання інвестиційно-інноваційного потенціалу регіону та шляхи підвищення його рівня.

Оскільки регіон є територією, що за сукупністю всіх елементів відрізняється від інших територій та характеризується єдністю, взаємопов'язаністю складових і цілісністю, аналітична оцінка інвестиційно-інноваційного потенціалу проводилась на прикладі Центрального регіону України, до складу якого входять Вінницька, Полтавська, Кіровоградська, Дніпропетровська та Черкаська області. За своєю індустрією, інфраструктурою та розвитком ці області мають значні спільні риси і об'єднані в один регіон.

Динаміка інвестицій у регіоні напряму корелюється зі змінами валового регіонального продукту, що був вироблений на території Центрального регіону (табл. 1).

Таблиця 1

Показники темпів приросту ВРП та інвестиційних надходжень в Центральному регіоні за 2005-2008 рр [6]

Показник	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік
Темп приросту валового регіонального продукту (%)	3,1	3,9	3,2	3,1
Темп приросту обсягу капітальних інвестицій (%)	10,7	48,1	35,0	7,4
Темп приросту обсягу інвестицій в основний капітал (%)	5,3	32,3	26,6	11,0
Темпи приросту прямих іноземних інвестицій в регіон (%)	17,3	31,1	24,0	-13,9

Простий аналіз залежності темпів приросту інвестицій на 1% супроводжується збільшенням ВРП Центрального регіону приблизно на 1,63%. Зменшення інвестицій в економічній практиці визначає адекватне зменшення ВРП регіону (рис. 1). В даному випадку ми спостерігаємо, що темпи приросту обсягу капітальних інвестицій,

інвестицій в основний капітал та прямих іноземних інвестицій мають тенденцію до зниження.

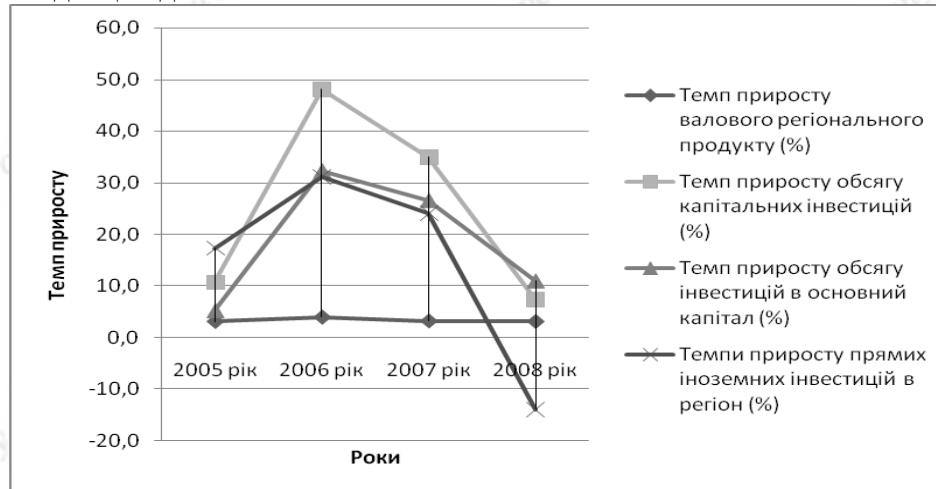

Рис. 1. Динаміка темпів приросту інвестицій та валового регіонального продукту Центрального регіону

Особливої уваги заслуговують іноземні інвестиції в Центральному регіоні. Темп приросту їх обсягів має негативне значення у 2008 році. Згідно рис. 1 прослідковується тенденція різкої зміни обсягів інвестицій в регіоні і менш різка зміна валового регіонального продукту. Але негативні тенденції свідчать про неповне і неефективне використання інвестиційного потенціалу регіону, що негативно впливає на загальний економічний розвиток та нестабільну економічну ситуацію в регіоні.

Основу науково-технічного потенціалу складають спеціалісти. Які зайняті науковими дослідженнями. Але за останні роки (табл. 2) продовжується відтік спеціалістів з наукової сфери.

Таблиця 2

**Показники інноваційної активності Центрального регіону
за період 2005-2008 рр.**

Показник	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік
Кількість видів інноваційної продукції, шт.	373	343	418	449
Чисельність виконавців наукових та науково-технічних робіт, осіб	14890	14104	14496	14464
Чисельність докторів наук, осіб	1285	1296	1345	1363
Чисельність кандидатів наук, осіб	8314	8707	8948	8938
Кількість організацій, які виконують наукові дослідження й розробки, шт.	217	200	253	239
Обсяг виконаних наукових та науково-технічних робіт у фактичних цінах, млн. грн.	520,9	639	777,9	556,2

Обсяг виконаних фундаментальних досліджень у фактичних цінах, млн. грн.	53,6	64,7	86	64,7
Обсяг виконаних прикладних досліджень у фактичних цінах, млн. грн.	70,4	66,4	90,3	68,8
Обсяг виконаних розробок у фактичних цінах, млн. грн.	344,4	452,4	543,7	378,3
Питома вага інноваційно активних підприємств у загальній кількості промислових підприємств, %	9,36	9,18	12,32	12,72
Темп приросту витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт, %	134,48	28,42	53,46	-39,56
Частка фінансування наукових та науково-технічних робіт за рахунок державних коштів, %	1,12	3,12	2,9	24,96
Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %	4,36	6,86	3,76	3,4

До кінця 2008 року чисельність виконавців наукових та науково-технічних робіт в Центральному регіоні склала 14464 осіб, що на 2,86% менше ніж у 2005 році [7,8].

Структура зайнятих науковими дослідженнями та розробками по категоріях персоналу не змінилась. В середньому частка дослідників, техніків, допоміжного та іншого персоналу складають 60:7:33 відповідно.

Найбільше число працівників, що виконували наукові дослідження та розробки, зосереджено в організаціях підприємницького сектору (46,78%). В організаціях державного сектору у 2008 році дослідженнями та розробками займалися 36,22% наукових кадрів, а 17% спеціалістів займалися науковою діяльністю в організаціях вищої освіти. З числа дослідників, які виконували наукові дослідження та розробки 71,2% склали кандидати та доктори наук.

Створенням передових виробничих технологій у 2008 році займалися 239 організацій. Ними було створено 449 видів інноваційної продукції і з них найбільшу частку займають розробки (68,02%), прикладні дослідження – 12,37% та фундаментальні дослідження – 11,63%. Необхідно відмітити, що в порівнянні з 2005 роком значно збільшились обсяги фінансування інноваційних проектів зі сторони держави і на кінець 2008 року їх частка склала 24,96%. Таку ж позитивну тенденцію має показник інноваційної активності підприємств, що на кінець 2008 року становив 12,72% в порівнянні з 2005 роком (9,36%). Але частка реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової зменшилась у 2008 році на 0,96%, що є негативним явищем для інноваційної сфери.

Необхідно відмітити середній рівень інвестиційно-інноваційного потенціалу, нерозвиненість інноваційної інфраструктури обмежують

самостійність та ініціативу підприємств регіону в просуванні інноваційних проектів. Інвестиційно-інноваційний потенціал має деяку інертність, а його структура впливає на конкурентоспроможність регіону як в короткостроковому, так і довгостроковому періоді.

ВИСНОВКИ

Дослідження показників інвестиційно-інноваційного потенціалу регіону важливе для визначення обґрунтованої соціально-економічної, інноваційної, інвестиційної та регіональної політики, визначення сукупності заходів та дій місцевих органів, направлених на регулювання процесів як розвитку інвестиційно-інноваційної сфери, так і загального економічного розвитку регіону.

Для подальшого розвитку інвестиційно-інноваційного потенціалу регіону необхідно застосувати диференційований підхід до формування інвестиційної та інноваційної систем, які орієнтовані, з однієї сторони, на перспективні інноваційні розробки на базі спеціалізованих науково-дослідних інститутів, науково-виробничих організацій, і з іншої сторони – на інтенсивний розвиток трансферу технологій та розробок в сфері промисловості та послуг, включаючи закордонні науково-технічні досягнення.

Для створення в Центральному регіоні умов, які сприяють реалізації інвестиційного потенціалу регіону, необхідно, на нашу думку, здійснення на державному рівні ефективної стратегії. Ця стратегія повинна бути направлена на захист інтересів вітчизняних та закордонних інвесторів, виведення підприємств регіону на фондовий ринок, зниження інвестиційно-інноваційних ризиків в регіоні, зміну податкового законодавства щодо інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання та виведення оборотів господарюючих суб'єктів з тіньового сектору.

SUMMARY

The article is devoted the theoretical ground of economic categories of «investment» and «innovation» and their combination. It is analysed investment-innovative potential of the Central region of Ukraine. The special attention is spared research of harmonization of categories of «investment» and «innovation» as elements of the system of factors of stabilizing and growth of regional economy.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Козаченко Г.В., Антіпов О.М., Ляшенко О.М., Дібніс Г.І. Управління інвестиціями на підприємстві. - К.: Лібра, 2007. - 368 с.
2. Кириленко В.І. Інвестиційна складова економічної безпеки – К.: КНЕУ, 2005. – 225 с.
3. Павленко І.А. Інноваційне підприємництво у трансформаційній економіці України – К.: КНЕУ, 2007. – 242 с.
4. Тумусоф Ф.С. Інвестиційний потенціал регіона: Теорія. Проблеми. Практика. – М.: Економіка, 2006. – 272 с.
5. Кейнс Дж. Общая теория занятости, процента и денег. - М.: Прогресс, 2008. - 498 с.
6. www.stat.gov.ua
7. www.innovation.com.ua
8. www.techinvest.com.ua